

Rajapinnoista yhdyspintoihin

Kuntaliiton yhdyspintaseminaari

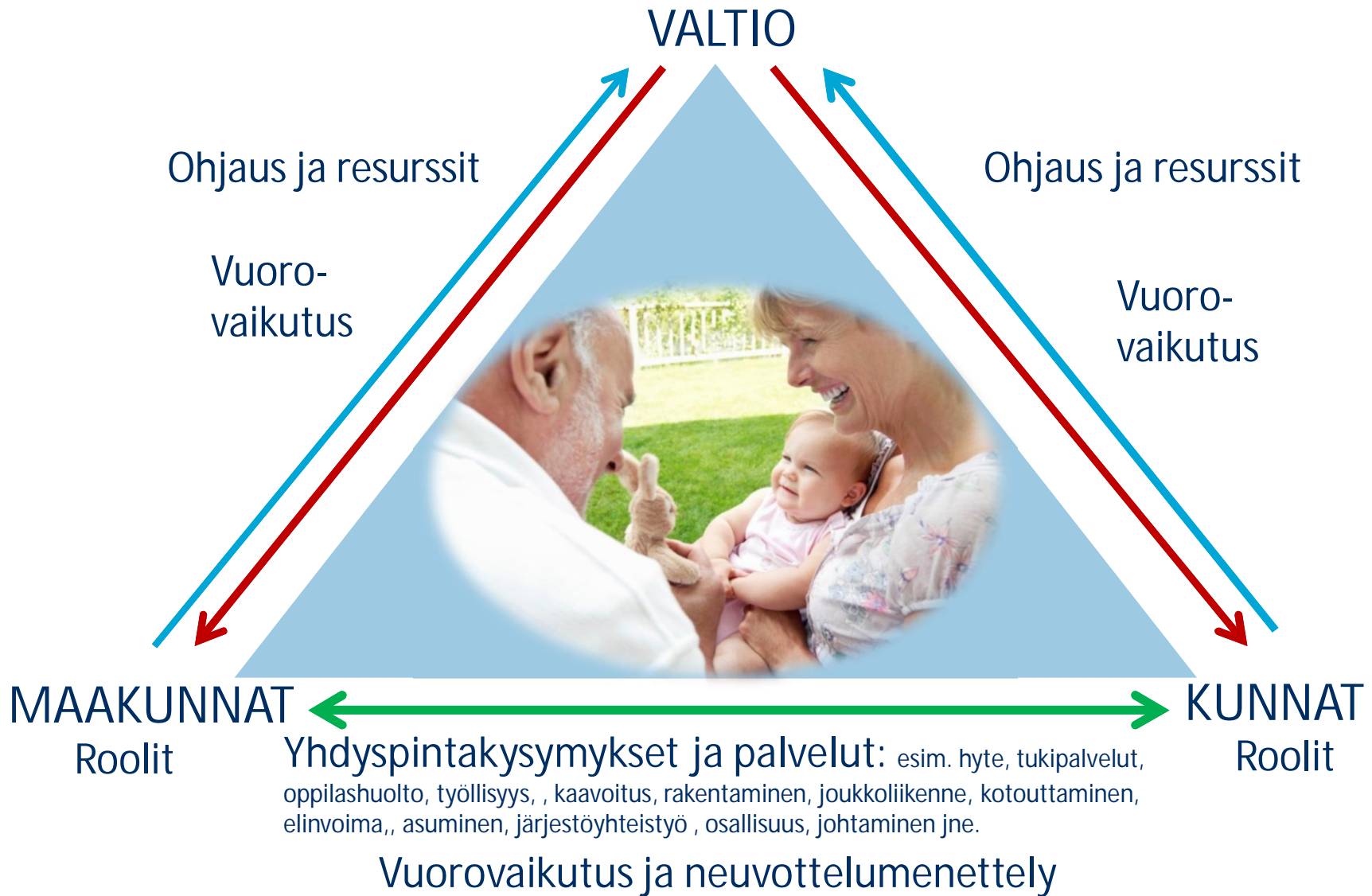
30.3.2017, Kuntatalo

Varatoimitusjohtaja Timo Reina

Kunta ja maakunta – yhteistyötä ja työnjakoja

- Uudistuksessa kysymys on pääosin kuntien (ja kuntayhtymien) tehtävien ja resurssien uudelleenorganisoinnista.
- Kunnan ja maakunnan tulisi olla osa itsehallinnollista Suomea; maakunta vertautuu lähinnä kuntaan.
- Kunta ja maakunta ovat rinnakkaisia toimijoita, joilla on "isossa kuvassa" yhteiset asukkaat ja alue, joista ne ovat vastuussa.
- Kunnan ja maakunnan uudentyyppisen yhdyspinnan merkitys korostuu sekä sotessa että elinvoimatehtävissä.

Maakuntia ja tulevaisuuden kuntia tulee valmistella samanaikaisesti

RAJAPIINNOILTA YHDYSPINTOIHIN

Kehittämisaaloite kunnan ja maakunnan yhteistyöstä

1. Johdanto

2. Kunnan ja maakunnan yhteistyön tarve eri näkökulmista

3. Kunnan ja maakunnan yhdyspinnat ja niiden määrittely

- 3.1. Mitä ovat yhdyspinnat?
- 3.2. Yhdyspinnat maakunta- ja sote-uudistuksessa

4. Esimerkkejä keskeisistä rajapintatoiminnoista

- 4.1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- 4.2. Liikunta, nuoriso- ja kulttuurityö
- 4.3. Työllisyyden hoito ja elinkeinopolitiikka
 - 4.4. Opiskeluhoito
 - 4.5. Asumispalvelut
- 4.6. Kaavoitus, maankäyttö ja palveluverkot
 - 4.7. Tukipalvelut
- 4.8. Maahanmuuttajien kotouttaminen
- 4.9. Joukkoliikenne ja kuljetukset
- 4.10. Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

5. Kunnan ja maakunnan yhteistyö

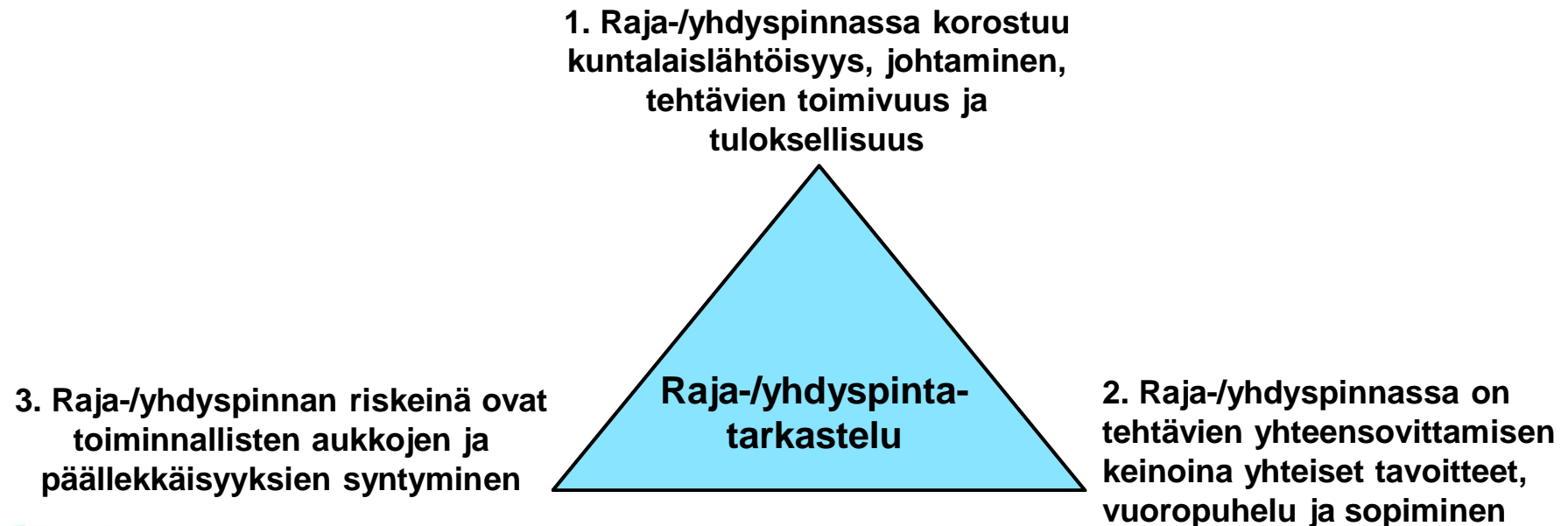
- 5.1. Maakuntalaki yhteistyön mahdollistajana
- 5.2. Uusi tilanne haastaa kuntien johtamisen ja asiantuntijatyön

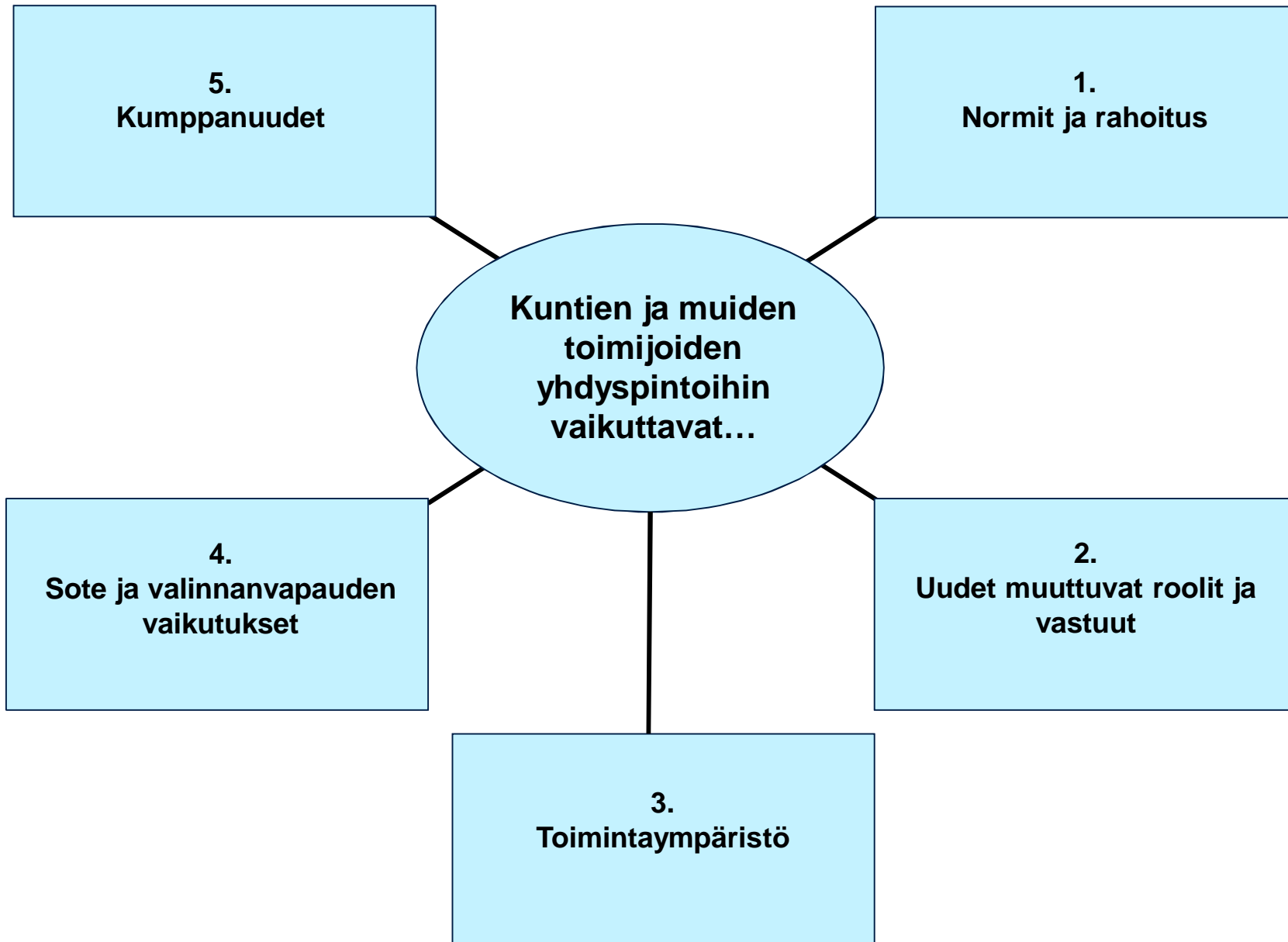
6. Katse tulevaisuuteen - yhteistyön uudet mahdollisuudet

Kehittämisaaloitteessa
vuorottelevat tilannetta
avaavat tekstit sekä
kuntaedustajien
kokemuspuheenvuorot!

Rajapinnan/yhdyspinnan määrittelyä

1. Raja-/yhdyspinnalla tarkoitetaan kahden tai useamman organisaation toiminnallista rajaa. Raja-/yhdyspinnassa korostu kuntalaislähtöisyys, johtamisen merkitys, tehtävien toimivuus ja tuloksellisuus.
2. Raja-/yhdyspinnassa tehtävien yhteensovittamisen keinoina on keskinäinen vuoropuhelu ja sopiminen. Raja-/yhdyspinta on riippuvainen toimijoiden välisistä tehtävänjaoista ja mahdollisuudesta keskinäiseen sopimiseen.
3. Raja-/yhdyspinnan riskinä on toiminnallisten aukkojen ja -päällekkäisyyksien syntyminen. Toiminnalliset aukot vaikeuttavat asiakkaiden palvelua ja samalla voi syntyä asiakkaan pompottelua. Päällekkäisyyksissä eri osapuolien toiminnot voivat synnyttää haitallista resurssihukkaa.

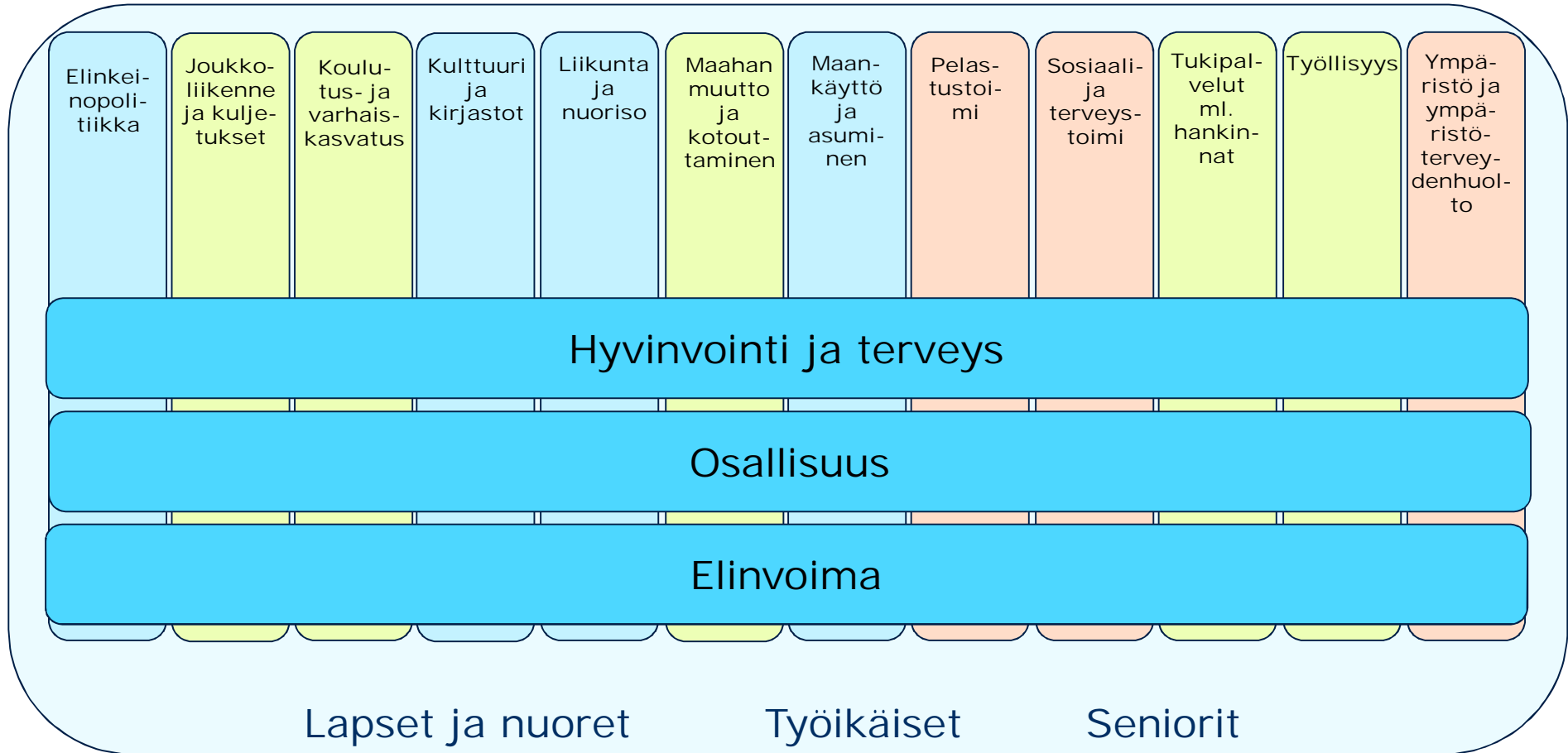
Maakunnan tehtävät ja yhteys kuntiin

Hallituksen esitys 2.3.2017

- Erittäin merkittävä
- Merkittävä
- Vähemmän merkittävä

1. sosiaali- ja terveydenhuolto	2. hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille	3. alueellinen alkoholihallinto	4. pelastustoimi	5. ympäristöterveydenhuolto
6. maatalous ja maaseudun kehittäminen	7. maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta	8. kalatalous ja vesitalous	9. aluekehittämisviranomaisen tehtävät, alueen, sen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen	
10. alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu	11. maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus	12. kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen	13. luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito	15. yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustus-tehtävät
14. liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun;		16. vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät	17. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät	
18. maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa	19. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista	20. vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötoiden toteuttamisesta		21. vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu
22. ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen	23. maakunnan varautuminen ja alueellisen varautumisen yhteensovittaminen	24. maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen sekä poronhoitajien sijaisavun kustannusten korvaaminen	25. alueelliset romansiasain neuvottelukuntia ja romansiasioita koskevat tehtävät	26. yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen

Kuntien nykyisten tehtävien muuttuminen maakunta- ja sote-uudistuksen johdosta

- Suuri muutos
- Kohtalainen muutos
- Ei suurta muutosta

Nyt näyttää vahvasti siltä, että:

- Kasvu ja työllisyys – rahan tekeminen - on jatkossakin keskeisesti kuntien vastuulla:
 - » Siihen on kannustimet (mm. nykyiset verotulomuodot)
 - » Siihen on välineitä yleisen toimialan mukaisissa ja lakisääteisissä tehtävissä, mutta niitä pitäisi olla vielä enemmän!
- Maakunta kaavaillussa muodossa on enemmän valtion myöntämän ja osin ohjaaman rahan jakaja:
 - » Sote-järjestämismvastuu ja osin tuotantovastuu
 - » Valtion aluehallinnolta periytyvät viranomaistehtävät
- Silti tai juuri siksi kunnan ja maakunnan yhdyspinta ja mahdollisuus sopia tehtävistä on tärkeä kasvun ja työllisyyden edistämässä.

Kriittisiä tehtäviä soten lisäksi yhteensovittamisen kannalta

1. Kasvupalvelut (työllisyys, elinkeinojen kehittäminen)

- Järjestäjä-tuottaja –rakenteen soveltuvuus?

2. Alueiden käytön suunnittelu

- Maakuntakaavoituksen (sisällön ja prosessin) kehittäminen ja suhde kuntakaavoitukseen
 - MAL-sopimusten jatkaminen

3. Ympäristö- ja luonnonsuojelutehtävät

- Kunnat, maakunta ja "Luova"

4. Ympäristöterveydenhuolto

- Maakunta sekä riittävän osaamisen ja resurssit omaava kunta voisivat sopia, että kunta hoitaa näitä tehtäviä myös jatkossa

5. Liikennetehtävät ml. alueellinen tienpito

- Siirtyvät pääosin maakunnille, rahoitus ja omistus valtiolla
- Joukkoliikennetehtävät eivät siirry kunnallisten viranomaisten toimialueella maakunnalle

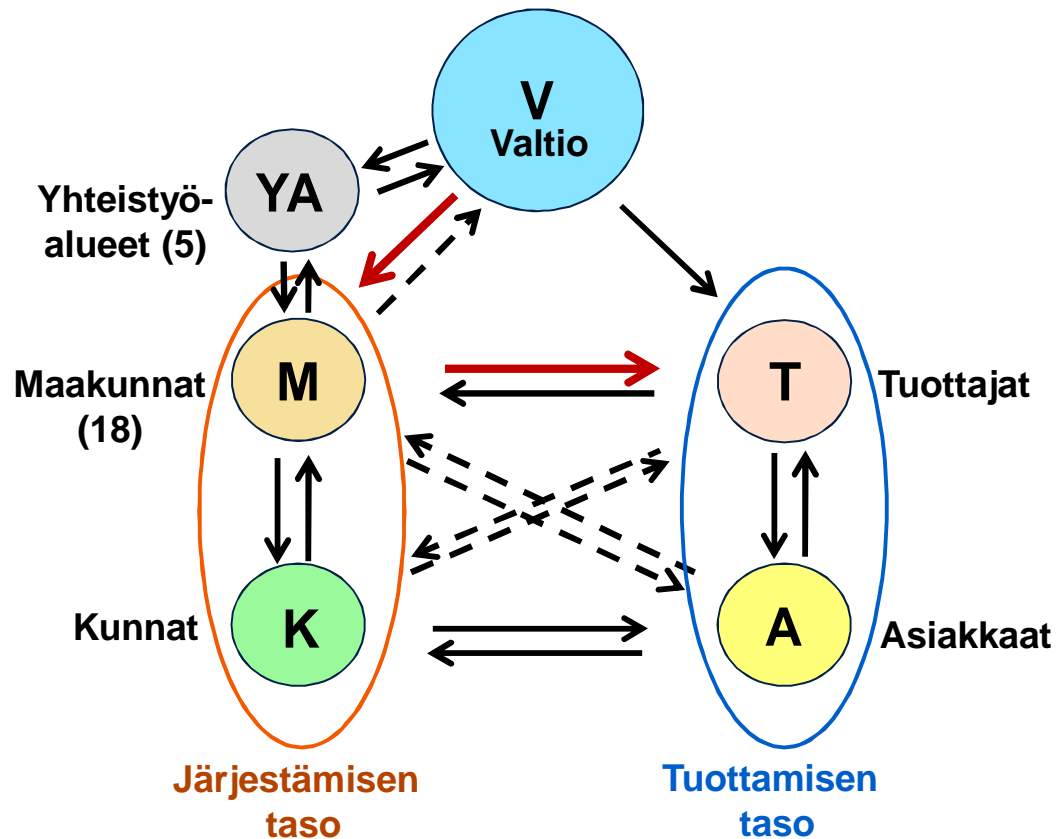
6. Pelastustoimi, ensihoito ja varautuminen

- Asemoituminen maakunnan organisaatioon
 - Kuntien varautumisen tuki tärkeää

7. Tukipalvelut (toimitilat, ICT, TaHe)

- Perusteilla valtakunnalliset maakuntien yhdessä omistamat palvelukeskus-yhtiöt
- Suhde kuntien olemassa oleviin toimijoihin
- Skaalaetuja ei saisi menettää, kuntien ja maakuntien yhteiset yhtiöt tulisi aidosti mahdollistaa

Raja-/yhdyspinnat uudessa toimintaympäristössä

1. Valtio on vahva vaikuttaja

2. Maakuntien rooli palveluiden järjestäjinä on vielä epäselvä

3. Kunnan asema riippuu kytkennästä maakuntaan, tuottajiin ja asiakkaisiin

4. Maakunta joutuu erottamaan järjestämisen ja tuottamisen

5. Asiakkaiden ja tuottajien välisestä kytkennästä voi tulla merkittävä

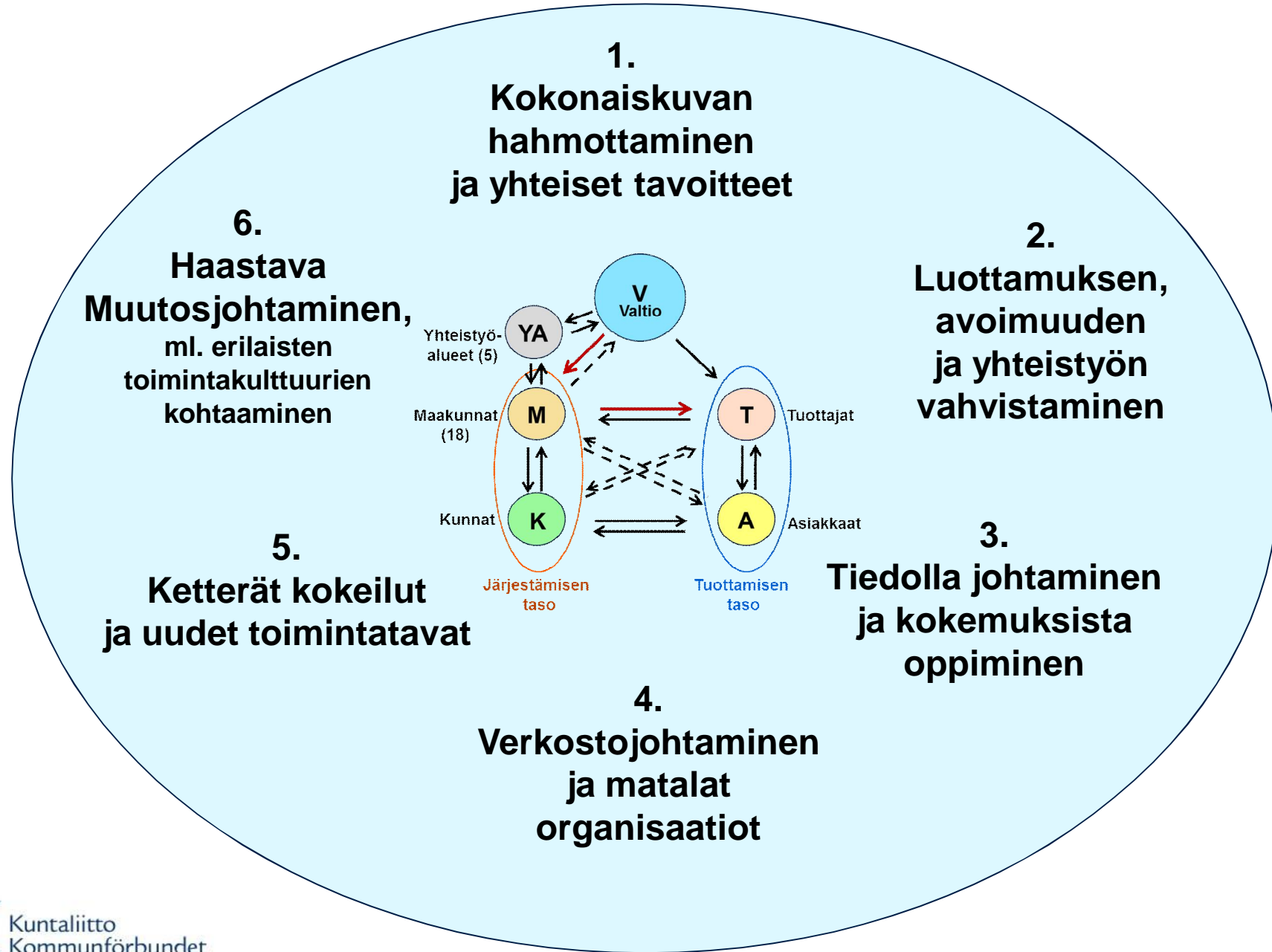
6. Asiakkaiden valinnanvapaus mahdollistuu erityisesti siellä, missä on toimivat markkinat

CASE: Asumispalvelujen yhdyspinnat

Kuntalaisten ja asiakkaiden osallisuus asumispalvelujen prosessin kaikissa vaiheissa

Kunta	Sote (maakunta)
Maankäyttö, kaavoitus ja yhdyskuntasuunnittelu	Palveluverkko
Tontin varaaminen	Asumistarpeiden ennakointi – asumispalvelujen tarve ja määrä
Tekninen infra	Suunnittelu ja tilaratkaisut
Suunnittelu (nykyisten toimitilojen omaisuusjärjestelyt)	Asumispalvelujen tuotantotavat: 1. Soten oma 2. Osto (kunta, yksityiset, kolmas sektori) 3. Palveluseteli
Kunta voi olla asumispalvelujen tuottaja	Kuljetuspalvelujen järjestäminen
Joukkoliikenteen suunnittelu	Asiakasohjaus, asumispalveluihin hakeminen ja päätökset
Rakentaminen (mikä on kunnan rooli asumisyksiköiden rakentamisessa?)	Muut sote-palvelut (muut kuin as.palv.)
Tukipalvelut	Tukipalvelut
Kulttuuri-, liikunta- ja virkistyspalvelut	
Koulutus (mm. kansalaisopistot) ja varhaiskasvatus (vammaisten lasten as.palv.)	

Raja- /yhdyspintojen johtamisessa korostuu

Valmistelutilanteesta

- Hallituksen esitys koskien mm. maakuntalakia ja sote-järjestämislakia annettiin eduskunnalle 2.3.2017 (1. vaihe).
- Valinnanvapauslainsäädäntöä koskeva lakiluonnos julkistettiin myös 21.12.2016, lausuntoaika päättyi 28.3.2017 ja menee eduskuntaan myöhemmin keväällä (2. vaihe).
- Maakunnille tulevia muita kuin sote- ja pelastustoimen tehtäviä ja niiden rahoitusta koskeva lakipaketti lähtee lausunnolle maaliskuussa (3. vaihe), eduskuntaan viimeistään elokuussa.
 - » Tässä suurin sisällöllinen uudistus koskee aluekehittämistä ja kasvupalveluja, se saattaa edetä nopeamminkin.
- Kokonaisuuden ja riippuvuuksien hahmottaminen tulee olemaan erittäin vaikeaa.

Yhdyspinta-näkökulma pidettävä esillä muun muassa:

- Maakuntien esivalmistelussa
- Lainvalmistelussa (nyt ja uudistuksen toteuduttua)
- Kuntastrategioiden laadinnassa
- Maakuntastrategioiden laadinnassa ja maakunnan toiminnan organisoinnissa

- Kannattaa kokeilla rohkeasti, valmiita malleja tai hävittävää on niukasti!